

Rakennusten saneeraukset ammattitaidolla

Rakennus Ahola

Rakennus Oy Antti J. Ahola

Mäntsälän Iso-pappila on palvellut kirkkoherrojen asuntona yli vuosisadan, vuodesta 1901 alkaen. Vuonna 2023 käynnistyneessä perusparannushankkeessa pinta-alaltaan 397 neliömetrin rakennus palautuu entisaikojen loistonsa. Samalla sen ympäröivä puutarha kunnostetaan kaikkien mäntsälälaisten iloksi.

Perusparannushankkeessa korostuvat seurakuntatyöstä tutut arvot:

"Vastuullisuus, luotettavuus, inhimillisuus"

Mäntsälän Iso-pappilan hankkeen pääurakoitsijana Rakennus Oy Antti J. Ahola

"Vaikka Mäntsälän seurakunnan kirkkoherran virasto muutti Iso-pappilasta Seurakuntakeskukseen yli 40 vuotta sitten, olen silti tavannut ihmisiä, jotka muistavat rakennuksen kirkkoherran asuntona, mutta ennen kaikkea kirkkoherranvirastona, sen miljööni ja tunnelman, sekä sen kuinka pöydät, kaapit ja tavarat oli huoneeseen sijoitettu", naurahtaa Mäntsälän tuore, pari vuotta sitten virkaan valittu kirkkoherra Tarja Meijer.

"Ihmiset ovat silmin nähden ilähtuneita kuultuaan pappilarakennuksen perusparannushankkeesta ja kirkkoherranviraston paluusta juurilleen."

Mäntsälän Iso-pappila valmistui vuonna 1901 alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa kirkkoherran asunnoksi, suoran näköyhteyden päähän kirkosta insinööri Alfred Rosenbröijerin vuonna 1898 piirtämien suunnitelmien mukaisesti. Siitä alkaen Mäntsälän kirkkoherrat ovat yhtä lukuunottamatta asuneet talossa aina näihin päiviin saakka.

Kirkkoherranviraston muutettua Seurakuntakeskukseen Iso-pappilan tontin puut ja pensaat saivat vapaasti kasvaa vuosikymmenten ajan. Lopulta pappilarakennus verhoutui kasvillisuuden suojaan, kätkeytyen lähes näkymättömiin.

"Voi kuinka kaunis rakennus", oli monen mäntsäläläisen ensireaktio, kun puuston harventaminen ja puutarhan siis-

timinen herättivät jälleen henkiin näkyvän Iso-pappilan historiallisiin kasvoihin.

Iso-pappilan uusi elämä

Aloittaessaan Mäntsälän kirkkoherrana Tarja Meijer puntaroi perheensä muuttoa suojeltuun rakennukseen. Seurakunnan edustajien kanssa käytyjen keskustelujen tuloksena hän innostui talousjohtaja Helena Niemisen ehdotuksesta vapauttaa Iso-pappila kokonaisuudessaan seurakunnan käyttöön. Myös kirkkoherranvirasto tulisi siirtymään takaisin alkuperäiselle paikalleen. Päätettiin aloittaa valmistelevat työt pappilarakennuksen kunnostamista varten.

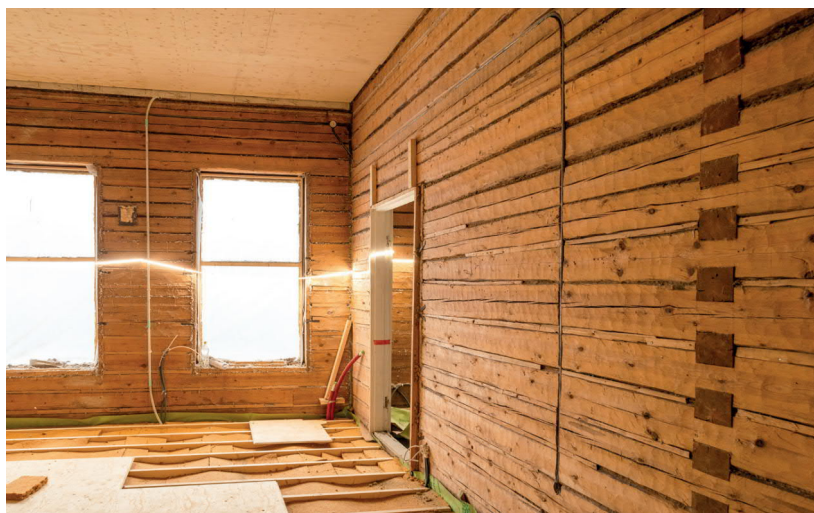
Mäntsälän seurakunnan kiinteistöpäällikkö Visa Hämäläinen kertoo hankkeen käynnistyneen esiselvitystyöllä keväällä 2023. Talolle tehty perusteellinen kuntotar-

kastus osoitti oikeastaan vain sen, että aikaan taidokkaasti rakennettu rakennus voi säilyä ryhdikkäänä ja hyväkuntoisena yli vuosisadan. "Hirsiä ja julkisivupaneeleita jouduttiin uusimaan", Hämäläinen listaa. "Ei sen suurempia yllätyksiä löytynyt."

Tiukka kisa rakentajista

Talousjohtaja Nieminen antaa ymmärtää, että idea pappilarakennuksen kunnostamisesta ja seurakunnan toimintojen siirtämisestä uudistettuihin puitteisiin sai seurakunnan luottamushenkilöiltä varauksettoman vastaanoton. Kirkkovaltuusto hyväksyi korjaushankkeen investointimäärärahan sisältäneen talousarvion ja hanke saatiin käyntiin suunnittelijoiden kilpailutuksilla. Pian sitä seurasi myös rakennusurakoitsijoiden kilpailutta-

Purkutytöt ovat takana ja rakentaminen on käynnissä. Iso-pappilan hirsiseinät ovat kestäneet hyvin aikaa. Osa seinistä tapetoitetaan, osa seinistä jää hirsipinnalle.

minen ja valinta.

Rakennushankkeen arkkitehdiksi valittiin AFRY Finland Oy, jonka vastuulla oli myös rakennesuunnittelu.

Visa Hämäläinen kertoo, että rakennusurakasta käytiin hyvin tiukka kisa. "Neljän valintakriteerit täyttäneen yrityksen hintaerot olivat hyvin pienet."

"Kädenojennus rakennusalalle"

Markku Saarelainen, Rakennus Oy Antti J. Aholan työpäällikkö sanoo arvostavansa Mäntsälän seurakunnan rohkeaa päätöstä lähteä tekemään kohdetta rakennusliikkeiden kannalta haastavana aikana. "Hommia oli tuohon aikaan varsin vähän saatavilla. Moni yritys halusi päästä rakentamaan. Kaikki laskivat tosissaan", Saarelainen tähdentää ja sanoo olevansa kiitollinen, että valinta osui hänen edustamalleen, arvokiinteistöjen korjausrakentamiseen erikoistuneeseen yritykseen.

Kirkkoherra Tarja Meijer myöntää keskustelleensa rakennusalan tilanteesta kirkkovaltuutettujen kesken. "Halusimme omalla kädenojennuksellamme olla tuke-
massa rakennusala."

"Vastuullisuus, luotettavuus, inhimillisuus. Ne ovat seurakunnan kolme tärkeää arvoa kaikessa toiminnassamme", Meijer painottaa. "Luottamus rakennusprojektiä ja rakentajia kohtaan on ollut korkealla hankkeen käynnistymisestä alkaen. Kaikilla tahoilla on niin hyvät asiantuntijat ja ammattilaiset. Mitään ei ole tarvinnut kyseenalaistaa. Kun tietää, että jokainen hoitaa oman tonttinsa, antaa se määrätynlaisen vapauden hengittää."

Visa Hämäläinen ja Markku Saarelainen ovat samaa mieltä Tarjan kanssa. Markku mainitsee, että samat arvot ovat myös Rakennus Aholan perusarvoja, olleet jo yrityksen perustajan Antti Aholan ajoista alkaen.

Täydellinen peruskorjaus

Mäntsälän Iso-pappilan perusparannushankkeen rakennustyöt alkoivat laajamittaisilla purkutöillä pääurakoitsijaksi valitun Rakennus Oy Antti J. Aholan sekä hankkeen vastaavan työnjohtajan Seppo Kuivalaisen ja työnjohtajan Mikko Sipilän luotsaamina.

Purkutöitä Kuivalainen kuvaa hyvin raskaiksi. "Kaikki purettiin runkorakenteita myöten."

Koska pappila on rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas suojeltu raken-

Kuvassa vastaava Rakennus Oy Antti J. Aholan vastaava työnjohtaja Seppo Kuivalainen ja työpäällikkö Markku Saarelainen sekä Mäntsälän seurakunnan kirkkoherra Tarja Meijer, talousjohtaja Helena Nieminen sekä kiinteistöpäällikkö Visa Hämäläinen.

nus, Museovirasto on ollut vahvasti hankkeessa mukana. Periaatteena on tehdä etukäteen kaikista työvaiheista ja väleistä mallit sekä pitää mallikatselmuksia.

Myös purkutöiden päätteeksi pidettiin katselmus. Sen jälkeen päästiin aloittamaan varsinaiset rakennustyöt.

"Alapohja uudistettiin", Kuivalainen kertoo. "Vanha maarakenne poistettiin ja tilalle vaihdettiin uudet sepelit, jotta saatiin ilma kiertämään."

Osa pappilarakennuksen latioista oli pahasti painunut, joissain kohdin jopa kymmenen senttimetrin verran. Lattiat oikaistiin ja niiden alle tehtiin uusia lattiarakenteita. Vanhat lattialankut vaihdettiin uusiin.

Rakennuksesta tehdään saavutettava ja esteetön. Kun talo on valmis, rakennuksen päätyyn sijoittuvaan kirkkoherran virastoon pääsee asioimaan astumatta ainoatakaan rappusta, myös pyörätuolilla.

Talon keskiön entisöidään juhlasali ja sen vieressä oleva ruokasali pienimuotoisten, enimmillään 38 hengen perhejuhlien ja

muistotilaisuuksien pitopaikaksi. Salia koristaa uuden veroisena säilynyt, enkelihahmoin ja ornamentein kuvioitu kaakeliuuni.

Kantavat hirsiseinät jäivät paikoilleen. Hirsia vaihdettiin usealle sivulle, alareunoihin, yhteensä noin 80 juoksumetriä. Tilaja toive saada yhdistää kaksi salia toisiinsa ei luonnollisilla ratkaisuilla toteutettuna olisi ollut mahdollista, joten tilajako säilyi muutamalla kevyellä väliseinällä jaettua huonetta lukuunottamatta lähes nykyisellään.

Huoneet tapetoidaan samankaltaisiin kuosein, joilla huoneiden seinät entisaikaan oli päällystetty. Osa seinistä on päätetty jättää hirsipinnalle.

Taloon valmistuu tiloja seurakunnan toiminnalle. Myös keittiö saneerataan nykyajan vaatimusten mukaiseksi.

Lattia- ja kattolistat teetätettiin mittatilaustyönä Mäntsälän Sahalla Iso-pappilan listamallien mukaisesti. Saha palveli kaikissa hankkeen puutavara-asioissa. Kuiva-

Perusparannushankkeen alussa tehdystä väritutkimuksesta julkisivusta paljastui kahdeksan eri maalikerrosta. Nyt talo puutetaan alkuperäiseen valkoiseen väriinsä.

Myös Iso-pappilan vintti kuului saneerauksen piiriin. Kuvassa poseeraavat Rakennus Oy Antti J. Aholan työnjohtaja Mikko Sipilä, vastaava työnjohtaja Seppo Kuivalainen ja työpäällikkö Markku Saarelainen.

lainen laskee, että sormipaneeliakin tarvittiin noin 5,5 kilometrin verran.

20 000 kiloa hiekkaa yläpohjassa

Ennen vanhaan kirkonkirjojen ylläpidosta vastasi kirkkoherra. Moneen pappilaan rakennettiin tulenkestäviä arkistointitiloja. Sellainen on Mäntsälän Iso-pappilassa, tottakai.

"Tukevat seinät. 20000 kiloa hiekkaa ylhäällä katolla, yläpohjassa. Sen lisäksi arkistotilan päällä oli noin 10 senttimetrin kerros kipsijauhoa", luettelee Seppo Kuivalainen. "Poishan ne piti saada."

"Kantavat rakenteet eivät kuitenkaan ulottuneet riittävän pitkälle, joten rakenteita jouduttiin vahvistamaan."

Sitoutunut henkilökunta

Iso-pappilassa työmaan vahvuus on ollut keskimäärin noin 20 henkilön luokkaa. "Kaikki kokeneita, tehtäviinsä sitoutuneita", kuvailee rakentamiseen osallistuvia Rakennus Oy Antti J. Aholan vastaava työnjohtaja Seppo Kuivalainen, itsekin kokenut, pitkällä urallaan lukuisiin historiallisten rakennusten korjaushankkeisiin osallistunut.

Seppo arvostaa Mäntsälän kohteessa sitä, että avoimissa kysymyksissä suunnittelijoilta on saatu ratkaisu nopeasti, eikä sen takia työt ole pysähtyneet.

Mäntsälän kohteessa työskenteli taitava

kiveyksiin erikoistunut ryhmä. "He ryhtyivät tekemään kaaren muotoista ruudukoa, vaikka kuvissa oli suorat ladonnat," Seppo muistelee. Tullessaan pihalle vastaava työnjohtaja keskeytti työt. "Nyt laitetaan kuva suunnittelijoille." Kiviryhmän jäsenet selittivät tehneensä Lahden torille vastaavanlaisen.

Useilta suunnittelijoilta tuli nopea kiitos: "Tämähän on tosi hyvä."

"Työ ei pysähtynyt ja kivien ladonta saattoi jatkua", Seppo kiittää aktiivisesti toimivia työntekijöitä ja suunnittelijoita.

"Kaikki on mennyt hyvin"

Mäntsälän Iso-pappilan perusparannushankkeessa tilaajan edustajat ovat osallistuneet hankkeeseen esimerkillisesti, niin suunnittelu- kuin työmaakokouksiin.

Kirkkoherra Tarja Meijer kertoo olevansa tyytyväinen hankkeen eri osapuolten kesken käytyyn avoimeen vuoropuheluun sekä hyvään yhteishenkeen, mikä on luonut vahvan pohjan viedä hanketta positiivisessa hengessä eteenpäin.

Tarja korostaa seurakunnan luottamushenkilöiltä ja kirkkovaltuustolta saadun tuen merkitystä.

"Meidän näkökulmastamme kaikki on mennyt mallikkaasti", toteavat seurakunnan kirkkoherra Meijer ja taluspäällikkö Nieminen kuin yhdestä suusta. "Aika vauhdilla on edetty. Olemme todella tyytyväisiä.

Kummittelee Iso-pappilassa?

Rakentamisen äänet kaikuivat peruskorjattavassa rakennuksessa. Joskus nukkassa lattialankku narahtaa tai ovi sulkeutuu kuin itsestään. Joskus työkalut saattavat hetkellisesti olla hukassa tai rakennustarvikkeet löytyvät aivan eri paikasta kuin niiden olisi pitänyt olla. Kummittelee Iso-pappilassa? Tapahumilla lienee aina luonnollinen selitys. Tosin, Seppo Kuivalainen on useasti ihmetellyt sitä, miksi talon hälytykset saattavat lähteä soimaan ilman näkyvää syytä.

Tarina kertoo, että vuosina 1904–1916 Iso-pappilassa kirkkoherrana toiminut, puutarhan hoidosta innostunut Kustaa Hallio, jonka muistetaan mm. puolustaneen kiväärein ja pistimin pappilaa piirittäjiltään, olisi nähty vielä hänen kuolemansa jälkeen. Historian kirjoihin on kirjoitettu, että Hallion hautajaispäivän päätteeksi Iso-pappilan puutarhan portit avautuivat ja kirkkoherran nähtiin astelevan porteista sisään.

Vaeltaako Hallion haamu vieläkin tiluksillaan?

Teksti, valokuvat ja taitto: Heikki Luukkainen, HL-Wark 2024

Rakennus Ahola

Rakennus Oy Antti J. Ahola

HYVINKÄÄ:
Uudenmaankatu 2
05800 Hyvinkää
Puhelin 019-4759 200

HELSINKI:
Nuojamiestentie 3 B 5. krs
00400 Helsinki
Puhelin 040-7609 897,
040-5150 045

LAHTI:
Lahdenkatu 13
15110 Lahti
Puhelin 040-5807 254,
0500-846 076

www.rakennusajahola.fi